

Honnyi Levelek

és

Tudósítások.

N r o. 7.

Magyar Ország.

Posonyból Januárius 24-ik napján. Az ide való Collegiáta Megyének egyik igen érdemes tagját, és a Posonyi Királyi Akadémiának nagy tudományú Prodirectorát, Fő Tisztelendő *Jordánszky Elek* Ur kedves Hazánkfiát, mind ezen hivataljában, mind más reá biztatott dolgokban mutatott buzgóságára, 's fáradhatatlan munkás-ságára nézve, Szászvári Apátúrnak tenni méltóztetott Felséges Urunk.

Kassáról Jan. 19-ik napján. Valamint mindenütt, úgy nállunk is keményen viseli magát a tél; még pedig olly keményen, hogy kevés napokat lehet kivenni, a' mellyekben a' hideg nagyon alább hagyott volna.

Nállunk, a' több articulusok közt, a' kenyér és a' bor leg óltóbb, a' búzának köbli régi bankótzédulákban 25 rh. forinton; a' gabonának 14. 15. forinton, a' zabnak 6, 's hetedfél forinton megyen. Mind a' tavalyi, mind az idei boraink a' pirtzékben hevernek, vévők tellyességgel niatsenek. — A' mi a' mesterembereket illeti, azok nehezen akarnak alább szállani. De akarmint tartás magokat, tsak ugyan kéntelenek lesznek a' kéntelenítő erőnek engedni.

J e l e n t é s.

A' Fels. Magy. Kir. Helytartó Tanátsnak;

a' múlt 1812-ik esztendő Novemberének 14-ik napján költ Rendeléséhez képest, ennél fogva közönségessé tétetik, hogy a' Pesti Kir. Főiskolában meg üresült szem orvosi tudományt tanító Professori hivatalnak elnyerésére a' jövő Szent György hónapjának 3 dik napján concursus fog tartatni, A' concurrenséktől meg kívántatik, hogy ők a' deák, magyar, és német nyelveket jól értsék, és azokon beszélni is jól tudjanak. Evvel a' tanítói hivattal, a' Fels. Kir. kegyelmes végzés szerént 400 forintokból álló esztendei fizetés van öszve köttetve. — A' kik tehát azon tudománynak tanítására magokat elégségeseknek lenni érzik, a' meg határozott időre és napra Pesten személyesen jelenjenek meg, és ott, a' hol illik magokat jelentsék bé. — *Költ Pesten a' Magy. Kir. Universitas palotájában, Bőjtelő Havának első napján 1812.*

Tudományokat tárgyazó Tudósítás.

A' Rév. Komáromi H. C. tartó Nemes Ekklesiának, a' múlt 1812-dik esztendő Sz. Iván havában meghalálozott igen érdemes és tudós elsőbb Predikátora, m. b. F. Tfszt. *Farkas János* Esperest Urnak válogatott régibb és újabb könyvekből álló gyűjteményét vagy bibliotékáját, elmaradott kegyes Eözvegye Titt. *Már Eszter* Asszony eladni szándékozik. — Melly betses gyűjtemény legyen ez, a' Magy. Kurir elsőbb Írója maga is tapasztalta, a' ki azon hólnapban, melyben betses barátja meghölt, Komáromban lévén és mulatván több napokig, azt gyakran megnézegette, meg vizsgálta, és épen annak betsét esmérvén, a' tudós Publikumnak ajánlani bátorko-

Különösen azoknak az ifjaknak volna ennek a' könyvgyűjteménynek megszerzésére nagy szükségek, a' kik vagy Predikátori vagy Professori hivatalra készülnek, de a' jelen való szoros környúlállások között a' külföldi Akadémiákra ki nem mehetvén, jövendőbeli hivataljoknak folytatására szükséges könyveket nem szerezhethetnek.

A' kiknek tehát ezen igen jeles könyvgyűjteménynek megszerzésére vagy szükségek van, vagy kedvek leszen, magokat a' tisztelt Eözeveg Asszonyságnál vagy személyesen, vagy levelek által jelenthetik, a' könyveknek katalógusa velek közöltetni fog.

Elegyes Dolgok.

Nem tsak a' Más vérengző mezején, hanem még a' puha párnákon is sok ember meghal. A' múlt 1812-dik esztendőben három tudós emberétől fosztatott meg a' tudós világ, úgy mint; *Heyne, Richter, és Griesbaeh* Göttingai Professoroktól, a' kik valósággal mind azon Universtitásnak, mind az egész tudós világnak nagy díszére, és a' tudományoknak nagy előmenetelésekre termett férjfiak voltak. E' folyó 1813-dik esztendő Januárius 20-dik 's 21 dik napjai közt a' Német országi tudósoknak Nestora *Wieland Kristóf Márton* is az örökké tartó békeségnek országába által költözött; hasznos életének 80 dik esztendejében. Ennek a' tudós embernek hátra maradt munkái elegendőképpen bizonyítják, melly sok kárt vallott a' tudós világ az ő halálban. Számos munkái között a' Ciceró leveleit is lehet számlálni, a' mellyeket ő hasznos jegyzésekkel német nyelven kiadott, és öt darabot el is végzett; ezen munkáját, ha az irgalmatlan

Párkák engedték volna, a' hatodik darabnak kidolgozásával bé is rekesztette volna. Valá-
mint ifjúi esztendeiben, úgy hanyatló életében
is szüntelen foglalatoskodott. A' napnak reggeli
óráiban mindenkor író asztalánál találtatott, és
az időnek ebben a' pontjában nem kedvellette a'
másoktól való meglátogatást. Mindenkor mér-
téketes életet élt, a' játék néző helyeket és a'
másokkal való társalkodást nagyon kedvellette.

Nem csak Weimar városának lakosi, kiknek
nagy díszekre vólt, nem csak kedves baráti, ha-
nem még a' Weimári herczeg is, kinek ifjúságá-
ban hív Mentora 's nevelője vólt, könnyes
szemekkel hallották a' megboldogultnak életből
való kimúlását, a' Weimári herczeg parantsolat-
jára az ő lelketlen teste a' herczegi palotának
azon részében tétetett ki, mellyben néhai meg-
boldogult *Amalia* Herczeg Asszony végső tisz-
tességnek okáért kitétetet; vala. Eltemettetett
Weimárhoz egy mértföldoire fekvő szép *Osman-
ticumába*, a' mint ő nevezte vala, az ő előtte
örökké valóságba ment kedvez feleségének *la
Roche Söfiának* hideg tetemei mellé, a' mint ma-
ga testamentomában meghagyta vala. —

Reinhard, nem regiben meghalálozott Dréz-
dai Evang. Predikátornak, Superintendensock,
és Egyházi Tanácsosnak helyébe candidáltatva
vannak Erlangi Professor *Ammon* udvari Taná-
tsos *Krause* Königsbergből, Lipsiai Professor
Doc. *Tschirner*, Drésdai Prédikátor *Haccker*, és
Rígai Gen. Superintendens *Haberfeld*. Az öt
utolsóbbak Saxóniai születésűek, A' meghólt
Reinhard és *Ammon* Baváriában jöttek e' vi-
lágra:

Honnyi Levelek

és

Tudósítások.

Magyar Ország.

A' magok virtusaikkal és megkülönböztetett érdemeikkel tündöklő hazafiak, nem csak életükben, hanem halálok után is érdemesek arra, hogy róluk a' közönséges újságlevelekben emlékezet tétetődjön. Egy illy jó és érdemes hazafi volt néhai *Bezegh János Úr*, kinek holt teste, a' közelebb múlt December 12-ik napján, Soprony Sz. Kir. városban, az oda való Évangélikus lakosoknak temetőjökben illendő halotti tisztelettel eltemettetett. Ez a' meg bódogúlt jó hazafi a' Magy. Kir. nemes testőrző seregnél egynéhány esztendőig való hív szolgálatja után Sopronyi Tanácsos férjfiúvá tétettvén, hasznos életének utolsó napjáig fedhetetlenül, jámborúl, minden negédtség, s tulajdon haszon keresés nélkül viselte magát, minden rend és karbéli lakosokat megbetsült, a' szűkölködő szegényeknek jóltéví atyok, az elnyomattaknak vigasztaló istápjok és gyámolok, rövideden kimondván, a' köz Jónak fáradhatatlan előmozdítója vólt, melly jeles tulajdonságai által minden rend, kar és vallásbéli polgár társainak figyelmetességeket magára vonta, mellyekre nézve azok őtet nem csak életében szerették, hanem halála után is nagy tisztelettel viseltetvén eránta, lelketlen testét könyves szemekkel kísérték az emberi nemzet közönséges anyjának a' földnek kebelébe.

A' Sopronyhoz egy órányi mértföldre fekvő Wándorfi kőszén bánya igen hasznos természetnek (néhai *Linnéus* értelme szerint a' kövek is nevednek) igen nagy betse és kelete van az idén; melyre nézve azon vidéken minden helységekben nagyon leszállott a' fának az árra, mindeneket megtanítván arra a' szükség, hogy a' kőszénnél jobb surrogátumia, az az mássa, a' fának nintsen, melly által sok ezer öl fát, és sok erdőt meg lehet kémélleni. Az igaz, hogy a' kőszénnek szaga eleinten alkalmatlanságot szerez azoknak, a' kik szobáikat avval fűtetik, de a' jó, kiváltképen vastag értzből készített fűtő kementzék, és jó szelelő vas tsők által azt is el lehet távoztatni.

Svédzia.

Igaz dolog, hogy ezen északi Országbéli tárgyak a' Honnyi Tudósítások közé nem tartoznak tulajdonképen; de mivel az a' tárgy, a' mellyet alább itten előadni kívánok, olly erkölcsi tanításból áll, melly minden rend és nemzetbéli olvasókra nézve igen hasznos és gyönyörűséges lehet, annak a' mi Honnyi Tudósításunkban egy fő helyet engedni kötelességemnek tartom.

Ennekelőtte már említettük, hogy a' mostani Svécziái Korona Hertzeg *Károly János* (völt Frantzia Marsal *Bernadotte*) a' maga fiának *Óskár* Printznek nevelését egy igen tudós és nagy tapasztalású férfiúra *Báró Cederhielmre* bízta. Ennek a' nagy Tudósnak, a' múlt esztendőben, October' 29-ik napján egy igen szép és fontos foglalatú levelet küldött a' fent nevezett Svécziái Korona Hertzeg, mellyben előadja azt a' sá

nor mértéket, melly szerént a' maga fiát neveltetni kívánnya, és azt következő módon kezdi:

„Báró *Cederhielm* úr! Megkértem a' Királyt, hogy Eő Felsége Kigyelmedet az én fiamnak *Oscar* Printznek nevelőjévé nevezze ki, és ő Felsége az én kívánságomat bétellyesíteni is méltóztatott. A' Kigyelmed érdemei bírták Eő Felségét erre a' választásra.

„Hogyha Kigyelmed iparkodni fog az én fiamat a' Svéczia Ország erköltseire és szokásaira, egy szóval, annak nemzeti gondolkozása módjára megtanítani, 's azokat az ő szívébe bényomni, azoknál fogva az én kívánságomat, melly egészen abban határozódik meg, hogy ő Svécziai módon neveltessek, tökéletesen bé fogja tellyesíteni, és a' Svécziai nemzet is mind azt a' jót meg fogja Kigyelmednek hálálni, mellyek a' Kigyelmed fáradozásának következései lesznek jövőendőben.“

„Szívem szerént kívánom, hogy Kigyelmed minden gondosságát arra fordítsa, hogy ő a' szükséges foglalatossághoz szoktattassék, és hogy azon tudományokat, a' mellyekre ő taníttatni fog, szívére vegye. Szükség, hogy Kigyelmed ötet a' vallás, az erköltsi tudomány, a' haza és törvényekhez való szeretetre érzékennyé tegye; hogy azokat a' jó példákat, mellyeket a' jó Királyok igazgatásának históriájából tanulni lehet, elméjében viselje, és hogy annál fogva az igaz ditsősségnek kívánsága. az ő szívében felébresztessék, mellynek fő vége felebarátinak szeretetében és boldogságában határozódik meg.“

„Oly korban van most az én fiam, melly-

ben egész életében meg fogja a' nékie tanítatott principiumokat tartani. Arra való nêzve igyekezni kell Kigyelmednek, hogy ő semmi balvélekedést, mint minden rossz gondolkozásoknak kútfejét bé ne szíjjon, hogy azokról, mellyek karakternek, vagy gondolkozások módjának neveztetnek, hamis ítéllettét ne formálfyon. Azt az álhatatosságot, melly a' Fejedelem karakterének, vagy gondolkozása módja fundamentumának kell lenni, csak akkor lehet virtusnak tartani, a' midőn az ideje korán haszonra fordítatik."

„Könnyű leszen vele megértetni, hogy az ő kötelessége mindenkor megegyezőleg legyen az ő szívével, midőn a' szerentsétleneket gyámolítani kell, és hogy az ő jótételei mindenkor nagy lelkűségből, nem pedig kérkedésből és tékozlásból származzanak. Szükség, hogy a' szűkölködő szegényeknek állapotja mindenkor érzékenységet gerjessen az uralkodóknak szíveken; óhajtom hogy ezen igasság az én fiam szívébe is béhathasson."

„Soha sem kell az uralkodónak a' félelemnek és gyanakodásnak helyt adni, soha sem kell néki késedelmezni, s maga életét kotzkára vetni, hogy annál fogva a' maga országának javát és dicsőségét állandóvá tehesse. Mindent, indulatosság, és méltóságához illendő tsendességgel, mellyek a' jó uralkodóknak leg főbb esmértető jelci, kell megítélni. — Kérem Báró Uramat, igykezzen ezen sarkalatos regulákat az én fiam szívébe béáltani."

(A' többit másszor).